

ENAKOST

Politični vestnik delavskega ljudstva.

Tedenski pregled. iz naše države.

Avtonomisti zavijajo... »Avtonomisti« nas hoče učiti logike. Res prav hvaležni bi mu bili, če bi v tem pogledu mogli tudi nas nekaj naučiti, tako pa moramo samo povedati, da »Avtonomisti« tudi to pot ustvarja logiko zavijanja »slofizmov«. Mi bomo samo tole korigirali in konstatirali: Izdajatelj »Avtonomista« je hotel ob volitvi mariborskega župana igrati avtonomnega generala v imenu stranke, v koji se sploh ni več nahajal. Mi smo trdili, da je izdajatelj »Avtonomista« sicer za avtonomijo generalov, ampak ne stranke, kojoj je hotel vedno smatrati kot nekoga igračko. — Rekli smo: »Avtonomizem v njegovem smislu je bila posebej diktatura, ki je proletariatu ni mogel prenašati in jo gotovo tudi Slovenija ne bi mogla. Zato je moral oditi iz stranke.« To stoji dobesedno v »Enakosti« št. 28. od 7. junija (Avtonomist, ogled si jo!). Rekli smo, da proletariatu ne prenašati ne bene diktature. Če bi ljudje generali vladali v Sloveniji, kaj bi bilo potem slabše: ali centralistična vlada v Beogradu ali avtonomno centralistično diktatorsko vlado v Sloveniji? Saj nas boste razumeli, če vas vprašamo: Kako ločiti krajer od krajerja? Po letnicah morda ampak po vrednosti sta si enaka! To trdimo tudi o avtonomni in centralistični vladi, ki ne spoštuje demokratizma. Demokratizma pa iz zgornjih navedb izdajatelj »Avtonomista« tudi v stranki ni poznal, je torej logično, če trdimo, da ne more govoriti o logiki človeka, ki je v primeru s svojimi besedami v svojem delanju neločljiv. Socialni demokrati pa počemu avtonomije, ki jo propagira »Avtonomist« v popolnem soglasju s klerikalci. Mi celo trdimo, da je avtonomija pojem 13. in 14. stoletja; v tistih avtonomijah so imeli privilegirani stanovni besede in nič drugega. Ali spremeni kaj na dejstvu, če bi danes bile klerikalne glave v Sloveniji tisti avtonomni vladarji? Da bi se morda proletariatu boril na dve strani v Ljubljani in Beogradu? Konečno odkrito: mi nismo za avtonomijo, ampak za samoupravo. Mislim da ne bo težko najti razlike med tema obema pojmovoma. Zato je bil naš članek »Naše delo v občini« čisto logičen, ker zahtevamo v njem samo upravo občine. Od države pa zahtevamo tudi nov davčni zakon, ki bo omogočal samoupravnim enotam, najsi so to občine ali pokrajine, življenje. V tem tihi borbi za samoupravo. In zopet je logično stališče socialne demokratije, ki trdi, da je razdelitev države v samoupravne enote treba izvršiti na podlagi gospodarskih vidikov. Zato tudi trdimo in pravimo: borba gre v prvi vrsti zato, da se omogoči v državi gospodarski razvoj, ki bo pa mogoče samo tedaj, če bo ljudstvo prišlo v roke po načelu demokratizma, ki na ta način prične vsakega posameznika k delu za državo. Pravimo pa še enkrat, da »Avtonomista« hvaljena SLS ni za samoupravo, da tudi »Avtonomist« ni za avtonomijo, ker je za monarhistično obliko državne vladavine. Če hočete več primerov, berite zgodovino srednjega veka.

Protić kleriki v Slovenijo menda na neke shode. Naše klerikalci se ga veselo, ker jim bo, če pade Pašičeva vlada, odprl v nebesa pot na ministrske stolce v Beogradu. Slovenski »avtonomisti« se ga sploh zelo veselo in ne pomislijo, da je radikalcem vseeno, ali vlada Protić ali Pašić, pač pa glavno, da vladajo srbski radikalci. Ti pa bodo vladali tudi takrat, če pridejo klerikalni avtonomisti v centralistično vlado v Beogradu.

Revolucionarni narodni socijalci. Občinski svetniki NSS je pozvalo načelstvo NSS, da naj se na kraljev rojstni dan udeležijo svečane boje službe. — Pa naj še kdo razume, da niso »državotvorniki«! Še celo več jim povejmo: to bo še g. Pesku pomagalo, da bo potrjen kot ljubljanski župan! — Kdor pa v socializem in revolucionarnost nacionalistov še ne verjame, ta naj se sedaj prepriča.

Nagrade samostojnežem. Ker so samostojni lepo podprli vladno večino o priliki glasovanja za ustavo, zato bo sedaj njih voditelj v Beogradu dr. Vošnjak imenovan poslanikom v Pragi. Vse iz hvalečnosti! Samostojni poslanci in ministri se bodo menda sploh poskrili, da jih ne bodo volilci videli?

Poverjeniki — adilo. Za kraljevega namestnika v Ljubljani, da izvrši likvidacijo deželne vlade za Slovenijo, je imenovan dosedanj SHS poslanik Ivan Hribar, bivši ravnatelj zavarovalnice »Slavija«. Mož je seve liberalce v pravem pomenu besede in časopisje ga označuje kot skrajno neuljudnega in brutalnega zlasti napram uradništvu, ki ne trobi v njegov rog. — Paševanje se še torej prične, gospod Paša so že imenovali ljudstvo veselje!

Za »red i rad«! je kričalo o priliki poskušene atentata na regenta celokupno

buržnažno časopisje. Mi smo že zadnjič zapisali, da se zopet po nedolžnem zapira ljudi, se sumiči in preganja. Spomnili smo se na posledice sarajevskega atentata, kjer je veliko nedolžnih žrtve bilo pred sodiščem v Travniku obsojenih na hitro ali pa na dolgo in gotovo smrt. To nam je cenzura — zaplenila. Še nekaj dni smo brali o strašnih razkritjih, o komunističnih zarotah, o policistih iz Beograda do Ljubljane, o zelo važnem obremenitvenem in groznem materijalu, ki odkriva vse nepojasnjene situacije. Sedaj pa so se pojavili glasovi, da je bil atentat Stojić najbrž član madžarske nacionalistične lige, ki ima vse druge namene. — Vladno časopisje pa danes močilo o svoji blamaži — samo žrtve smejo trpeti še nekaj časa. Oh, ta naša vlada!

Strokovne organizacije se opozarjajo, da ne bodo nasledile morda znanim kričanjem iz polpreteklega dobe, tistim, ki so krivi vse delavske nesreče, polna usta revolucionarnih fraz jim je zaprla »Obznanje«, ko je bila na mestu, da dejansko pokaže svojo revolucionarno odpornost, so se zbal papirne naredbe »Obznanje«. Vso to dobo so po Hrvaškem in v Srbiji razbijali s svojimi brezsmiselnimi ravnanjem še preostanek delavskih strokovnih organizacij. Tudi v Sloveniji bi stavbinski delavci vedeli o tem povedati precej iz nepredavno minulega časa. Danes prihajajo zopet skriti. Ne upajo se vzvikati revolucija ali komunizem, ampak upajo se blati — sodruge v strokovnih organizacijah. Jugoslovanski proletariatu se bo zedinil brez teh kričev. Veliko delo za dosego tega cilja bo skoro končano. Kričaji pa naj gredo sedaj v Moskvo, da jim da Lenin potrebno lekcijo.

Železniški promet z Madžarsko se je pričel dne 10. t. m. tudi preko Pragerskega. — Transitni promet na progi Maribor Špilje Ljutomer hočejo ustaviti, ker pravi avstrijska vlada, da se po tej železnici prevaža SHS vojska.

Berače zapirajo povsod prav pridno in zdi se, da policija v tem tekmuje. Zlastno je to za današnje razmere, da je edina pomoč zoper beračenje — zapor, ker drugih socialnih naprav ne poznamo. Sila kola lomi in ko berača izpuste iz zapora, ga čez par dni zopet radi beračenja aretirajo.

Novi davki. Oženjenim častnikom se nakazuje odslej 100, neženjenim pa 200 dinarjev mesečno za izredne izdatke. — Kdor ve, da imajo naši častniki že tako ogromne plače, ta se bo prijel na glavo. Te številke bodo znesle zopet lepe milijone. Najbolj značilno je pa to, da se moštvo, brez kolega so vsi oficirji nič, ne zvišajo plače, o koji pa sploh govora ni. Za te vrste vojakov so dobre samo klofute, ki jih šarži vseh vrst tako radi dele moštvo zvečer pred in po molitvi na dvorišču mariborske vojašnice.

Po svetu.

Krščanska madžarska vlada in njene grozote. Na Madžarskem vlada še vedno beli teror. V imenu Krista se tamkaj še vedno mori ljudi. Hortyjeve bande so še vedno na delu. V Szala Egerszoku nedaleč od SHS državne meje se nahaja internacijsko taborišče, ki je služilo nekoč za ujetniški tabor. Taborišče je zelo veliko, vendar pa se sedaj nahaja v njem le še okoli 1200 ljudi — politično nevarnih seveda. Taborišče pa je razdeljeno na dva dela, zunanje in notranje, oba dela sta pa ločena po visoki žični ograji. Na vsakih sto korakov stoji straža, ki ima strog nalog, streljati na vsakogar, ki bi se v taborišču bližal in kar je še bolj značilno, je to, da strelja tudi na vsakogar, ki bi se v notranjosti taborišča približal žični ograji na petnajst korakov. Koliko ujetnikov je bilo že na ta način ubitih, saj si lahko mislimo, da se časisti strelja tudi na daljše distance, posebno, če se koga hočejo iznebiti, glavno je to, da se med internirance streljati sme. V taborišču se muči ljudi huje kakor ob španski inkviziciji, če ne pa vsaj v taki meri. Za vsako besedo, ki jo kdo izpregovori, da izrazi svojo bol, je tepen in vržen v temnico. Veliko jih kar izgine. Nekatere zopet mučijo s privezovanjem. Pogosti so slučaj, da interniranci sekajo v teku par dni pri prstih na roki in ga šele potem, če ostane še živ ali milostno obesijo ali ga ustrelje ali zakoljejo. O sanitarnih, prehranjevalnih razmerah sploh ni govora. Tako poročila iz tega taborišča smo prejeli že pred časom, povedali so jih ubegli interniranci. Bas pred kratkim pa je zopet ušel iz tega pekla inteligenten uradnik iz Sedmograške, ki se je nahajal v obupnem stanju in so se mu poznale vse strahote taborišča v Szala Egerszoku. 1200 ljudi je izročenih smrti, brez upa rešitve, nam je pripovedoval, tudi njega bi ubili na begu, da ga ni gozd sprejel v svojo zaščito, da niso mogli krščanski junaški streljati v tarčo, čeprav so mu izbili klobuk z glave in osmrdili lase. Videli smo nekaj skic, ki govore jasno o grozotah. — Kje so civilizirane dr-

žave, ki bi napravile konec besnenju krščanske zverin Hortyjeve bande?

Zopet Balkan! Grki so bili v Mali Aziji tepeni, zato se skušalo okoristiti z zemljo na Balkanu v Albaniji in morda tudi pri Bolgariji. V ta namen so se srbski državniiki že dogovorili z grškimi in so povedali tudi najin, da se Bolgarija pripravlja. Kako znajo vpiti: »Držite tate«!

Samoodlobo narodov pridiga »Zveza narodov«, ki jo je ustanovila antanta. To zvezo narodov so pred nedavnim časom prosili prebivalci Alandskih otokov, da naj bi se otoki delili po narodnosti med Finsko in pa Švedsko, kakor je to želja prebivalstva. Zveza narodov je odgovorila, da so slučaj, v kojih volje narodov ni upoštevati in je odločila, da naj kljub željam alandskih prebivalcev otoki ostanejo pod Finsko. — Samoodlobo antante o usodi malih narodov, ampak brez prizadetih narodov.

Maribor.

Higijena v Mariboru in gerentovanje. Na brezu Drave pri klavnicah odlagajo vso nesnago, ki jo pripeljejo iz klavnic. Prejšnji teden so zapeljali na breg zopet cel voz črev. Par dni je bilo potreba, da je prišel stražnik, opozorjen na grozni smrad, ki je končno dosegel, da so čreva prišla v Dravo. V tej poletni vročini živeti na takem kraju, kjer gnijejo mesni odpadki in poleg tega prevladuje še neznošni smrad mestne plinarnice, se pravi naravnost izpostavi ljudje nevarnosti kužnih bolezni.

Gerentu sicer nečemo očitati ničesar, razvidno pa je tudi iz tega, da želimo novega občinskega odbora, ki bo imel dovolj dela, da bo odpravil marsikak nered.

Pri klavnicah in vzdolž obrežja Drave se je domaćila navada, da stalno eksercirajo vojniki iz bližnje vojašnice. Mi smo mnenja, da ekserciranje ne spada na cesto, da se dviga prah, ki muči moštvo in pa ondi stanujoče prebivalce. Vojaška oblast naj to navado odpravi. Vojaki že dovolj vežbajo na vežbališču.

Slavna mariborska stanovanjska komisija je bila razpuščena protekli teden. V Mariboru se bo moral glasom nove naredbe min. za soc. politiko ustanoviti državni stanovanjski urad, ki bo posloval za cel mariborsko okrajno glavarstvo. V teh uradih bodo kot zastopniki po polovici hodi poselniki in po polovici najemniki. Do danes je sicer še vedno ex ler stanje, ker novi urad še ni sestavljen. Želeli je, da prenese korupcija, zato smo radovedni, kako se bo delavstvo pri zastopstvu v tej komisiji upoštevalo.

Grda razvada se je zopet razpasila pri nekaterih mariborskih rodbinah, da posebno zjutraj streplejo prah skozi okno na glavo pasantov. Človek, ki gre pod oknom, ima na mah laze polne raznovrstnih smeti. Skropite tlaki! Dogaja se vedno pogostejše, da pometajo pred hišami ob večernih urah brez skropiljenja. Človek, ki se zvečer ali zjutraj navzgor sveže zrak v parku in se vrača v mesto, se takoj nato navzgor tudi prahu, ki mu zamaši nos in usta, ker leži kakor oblak čez cesto, visoko v zrak. Sicer pa tudi naša cestna uprava pusti pometaj ceste ob najhujši solčni vročini, da se prah še bolj na gosto dviga. — To je higijena?

Iz pašalika mariborske policije. V petek zvečer ob pol 8. uri se je nudi na ulici pred »Grafom«, kjer je slavnoznani higijenični zapor mariborske policije, redek prizor. Po ulici je privozil kolesar, ki je imel s seboj tudi nekega otroka in ga je na tem mestu, kjer je stala večja družba postavil na tla. Otroku se to ni dopadlo in je prišel kričati in jokati. Iz policijskih zaporov pri »Grafu« pritečeta dva policista. Eden adjustiran, drugi po domače napravljen, golorok, brez kape in srjaca mu je mahal iz zasa, kakor človeku v komedijem stanju. Začela sta se zanimati za otroka. Nekdo izmed navzočih in je vprašal, zakaj se sploh za dete zanimata. To je dalo povod, da je bil dotični aretiran. Prvi stražnik, in pa drugi, goloroki, sta aretiranca prišla vsak za eno uho. Aretiranec je rekel, da naj ga peljejo na stražnico, kjer se bo izkazal, pa ne v zapor. Tako sta ga policista vlekla eden proti magistratu, kjer je stražnica, eden pa proti »Grafu«. Družba, ki je gledala ta prizor so bili aretirancevi znanci, ki so aretirancu še prigovarjali naj le gre s policistoma. Prizor je bil komičen. Končno sta ga spravila »na varno« in potem zmagoslavno vzkliznila, češ, da je sedaj v »njihovih rokah«. Eden izmed policistov mu je dal pod nos steklenico salinijaka, češ, da ga bo »brilital« s tem. Ko je aretiranec zahteval, da se ga zaslisi, sta ga izpustila. Zanimalo bi nas, kako morajo biti obločeni stražniki v službi, potem če se aretiranca drži za ušesa in če se ga potem tudi brez zaslise lahko izpusti?

Ali je kaznjivo ali ni kaznjivo? Zadnji so lovili pod dravskim mostom maribarski ribiči ribe. Čez most je prišel s še dvema

znancema polic. svetnik g. dr. Senekovič. Enemu izmed njegovih spremstva g. T. pa se je zljubilo, da je počel na ribiče metati kamenje, kar je bilo zelo opasno, ker so kamni bili precej debeli in je precej velika visočina. Vsi pozivi ribičev niso nič pomagali. Šele ko je nek ribič prikladal stražnika, je T. aretiran, dočim se je med aretacijo policijski svetnik odstranil. T. se je na stražnici obnašal zelo surovo. Obkladal je stražnike z najlepšimi primki in bil zelo oblasten. Radovedni smo, kakšno kaznen je T. prejel in kako je policijski svetnik mogel T.-jevo početje mirno gledati?

Del. kulturna zveza »Svoboda« podružnica Maribor priredil v nedeljo 31. t. m. veliko poletno veselico in Ljudskem vrtu, s sodelovanjem godbe južnozeleznške delavnice, lastnega tamburaškega oddeska in lastnega pevskega zbora. Za nopriskljeno zabavo so skrbelo plesišče; srečolov bo pa nudil lepe dobrote. Za jedila in pijačo bo provrstno skrbnjeno. Ker je morebitni prebitek namenjen za vzdrževanje kulturnih sekcij »Svobode«, prirejanje predavanj in tečajev, zato priporočamo mnogobrojen obisk.

Gorje, kdor se zmoči, kadar piše. Tak vtis mora imeti vsak, kdor prebere mariborsko liberalno glasilo, kjer pove, da se je v nemškem tekstu nekih lepakov vrnila pomota. Dotično pomoto je zakrivila tiskarna. To je še dobro, če pravi liberalni list: nemški ne znajo. Ampak drugo je, če citamo liberalni listič in moramo reči: slovenski ne znajo! — No, kaj boste rekli?

Kako si pomagajo. Dokler so bili »Naši Zapiski« v rokah »bivšega« socialista E., so prinesli tudi tabelno razpredelnico, ki je bila slavospev SLS. To razpredelnico so tudi klerikalni listi natisnili v Mariboru. Dodali bomo še nekaj resnice: Volitve so bile za naše kraje kljub vsemu zelo komplicirane. V veliko občinah so vsled nepoznanja razmer našli sodrugi napravili napake pri vlaganju kandidatih list, drugod so jih zopet klerikalni gerenti opeharili; tako je čisto prav rekel nek naš sodrug z deželne: »Pajmostrov nam manjka v naši stranki.« Tako je; če bi tisti bivši socialisti porabili čas mesto sestavljanjem statistik za agtacijo, pa bi morda storili svojo dolžnost. Naši sodrugi po deželi so preveč zavedni, da bi jim taki ljudje rekli, da jih več ni. Le čakajte, državnozbornih volitev, potem pa boste zopet lahko sestavili statistiko. Upamo pa, da bo »Kmečko delavska zveza« še veliko bolj napredovala, odkar nimamo sovražnikov v lastnih vrstah. Tako eden iz občin, kjer je statističar naše sodruge — pohrustal!

Ta narodna zavednost! Mariborski trgovski gremij izdaja ob vseh državnih praznikih pozive, da naj ostanejo trgovine zaprte. Tudi za Vidov dan je izdal g. Welxel tak poziv; takoj zjutraj na Vidovo pa je mož odprl svojo trgovino. Mogoče je mislil pri tem napraviti konkurenco ostalim, ki so si pa tudi premislili in so g. Welxela pesnemali. Tako je bilo narodnjaštvo dokazano pred svetom potom časopisja — drugače v delanju na licu mesta v Mariboru. Groš, groš, pa ne narodnost, bratje Sokolji (Kjer so pa trgovine zaprte, tam pa morajo službenici pri zaprtih rolih delati in — praznovati narodne praznike! Fui, taka narodnost! Op. ur.)

Razburili so se naši narodni liberalci v Mariboru, in so zapisali v svoj list zmagoslavno poročilo, da je policija aretirala nek žensko, ki je nesla v Maribor — modriž (plavice). Strašna nemška nevarnost. Za razburjanje je najboljši tuš in ta tuš so tudi dobili. Dognalo se je, da je straža aretirala tisto žensko vsled neznanja botanike — žena je imela poleg drugih zdravilnih rastlin res lepo modro rastlino, ki ji pa pravimo potrošnik (lednik), cikorkija (Cichorium intybus). Policija in pa narodnjaki okrog mariborskega liberalnega lističa se bodo odslej, da izbegnejo blamaži, učili botanike.

Živela narodna zavednost! Zadnji teden se je vršila pred mariborskim okrajnim sodiščem razprava proti nekemu Riflu iz Prevalj, ki je za časa pretepev za Korosko igral najhujšo ulogo špijona, tako, da so se tudi Nemci zgražali nad njim in so ga pustili na cedilu. V Mariboru pa, kjer je bil zadnji čas zaprt, si je poiskal zagovornika v osebi dr. Kodermana, znanega sokolaša in kvalificiranega narodnjaka. Ta je prevzel zastopstvo tega Rifla. Zadeva, ja kojoj se je šlo, je bila »narodno« grda, da se je celo sodni dvor skandaliziral, ker prevzame zastopstvo odvetnik — narodnjak. Šele v zadnji minuti pred razpravo, ko so prišli k razpravi tudi zastopniki širše javnosti je dr. Koderman, boječ se »narodnega škandala« odpovedal Riflu zastopstvo. Da ne bo nepotrebnih razgovorov povemo, da je dr. K. zastopstvo prevzel in je obdržal že ko je akte doštudiral. — Kaj poročajo narodnjaki, kaj poroče mariborski glasnik liberalcev? Ti molijo o tem — ampak o narodnosti govorit!

Kako se piše v Nemško Avstrijo? Trgovci v državi SHS so prišli vsled silnih dragih poštnih pristojbin na dobro idejo, v Mariboru oddajo trgovsko pismo na pošto in je ne frankirajo. Pismo roma v Nemško Avstrijo, kjer plača naslovnik pisma s kaznjivo vred osem avstrijskih kron. Pri poznejši fakturi, ki jo tvrdka v Nem. Avstriji izstavi se vračuna vsled nizke valute poštnina v izmeni dveh jugoslovanskih kron za pismo in naš trgovec je profitiral dve kroni. Vsled nesmiselnosti poštninskih tarifov se država obriše za ta denar, ki bi ga prodaja poštnih znamk donasala. — Nam je tudi prav!

Zglasitev. Vse one stranke, podnajemniki itd. katere so se po 15. novembru 1920 v Mariboru preselile, ali stanovanje zamenjale ali se na novo naselile, se pozivljajo, da se najkasneje do 20. julija t. l. prijavijo v zglasilnem uradu kr. policijskega komisarjata v Mariboru. Za one stranke pa, ki so se po zgoraj navedenem dnevu iz Maribora odselile, imajo to hišni lastniki ali njih namestniki prijaviti. Proti strankam, hišnim gospodarjem ozir. njih namestnikom, kateri se do 20. julija t. l. temu pozivu ne bi odzvali, se bode nvedlo radi prestopka po § 320 k. z. kazensko postopanje. — Kraljevski policijski komisarjat v Mariboru.

Ni res ampak res je... Invalidski odelek pov. za soc. skrb (menda dr. Breccel) nam je poslal na notico, kako so rešili invalidno vprašanje v dveipolletni dobi, ki smo jo priobčili dne 18. junija t. l. v št. 26. »Enakosti« popravek, v kojem pravi, da ni res, da bi se vlada ne brigala za invalide, marveč je res, da se vlada briga za invalide. Od prevrata sem je dala že 62 milijonov nov invalidom za pokojnine. — Tudi dr. Breccel ni kriv, da bi zanemarl svoj aparat in je izposloval, da prejemajo sedaj invalidi vdove in sirote toliko dinarjev podpore, kot popreje kron. Takoj ko je Beograd prošnji invalidskega oddelka ugodil se je v mariborskem okraju dalo 114 invalidskim družinam 63.200 K podpore. H koncu se omeni, da se je akcija za izplačevanje zaostale pokojnine pri ministrstvu za soc. politiko zakasnila, sedaj pa se je že izplačuje za nazaj. — K temu bi še pripomnili, da so se tako »Enakosti«, »Volksstimme« in »Najprej« pečale z invalidskim vprašanjem že pred časom. Omeniti moramo samo nastop g. dr. Breccela v Mariboru, potem v Ljubljani proti invalidni deputaciji itd. To je pa zopet resnica. Sicer pa v svojem poravku sam prizna, da je vlada kriva po časnosti, čeprav jo brani. Kar se tiče tehi trditve mora g. dr. Breccel pač reči nazaj in bo našel v nekaterih številkah invalidni položaj natančno obrazložen. Mi se samo čudimo, zakaj takrat ni odgovoril?

Celje.

V Celju so inštalirali preteklo soboto po vladni milosti potrjenega demokrata in župana celjskega dr. Juro Hrašovca. Za g. županom je prisegel njegov ožji somišljenik podžupan Zabkar v županove roke. Demokrati so napravili bakljadno, serenado in zastave so visele. Upamo, da se ni to vršilo na stroške občine?

Pozor celjski član »Svobode«. Tem potom se pozivlja vse člane del. izobraževalnega društva »Svoboda« v Celju, da poravnajo takoj v konzumnem društvu za Kralja Petra ulici zaostale članarine, ker bi v slučaju izrednega občnega zbora ne imeli glasovalne pravice.

Dopisi.

Razmere v okraj glavarstvu Slovenjegradeč postajajo neznošne. Teror, ki ga izvaja tamošnje okr. glavarstvo nad nedolžnimi ljudmi, ni v nobenem oziru opravičljiv. Kazni po par sto kron ali tisoče dinarjev, poleg tega par mesecev zapora, to napravi kar okrajno glavarstvo potom — obznanje. Da bi se pa gospodje na okr. glavarstvu zmenili za to, da bi zaščitili uboge pohorjanske najemnike, kočarje, ki jih nadut bogataši mečejo sredi leta iz koč in obdelane zemlje, za te se pa gospodje pri glavarstvu ne zmenijo. — V Marenberku je nek sodnik dr. Kuder, ki muči pri sodišču naše sodruge, če imajo opraviti pri sodišču. Poleg tega ima tamkaj tudi važno besedo neka Edith Putz, ki je sodnikov svakinja. Ker glavarstvo obsodi vse ljudi, ki so prišli v stik z bivšim madžarskim sovjetskim komisarjem Birinyjem po znani obznanji, se nam čudno zdi, zakaj tudi v tem slučaju ni nastopila proti marenberškemu sodniku in njegovi svakinji, ki sta z Birinyjem nemoteno občevala. — Enaka pravica za vse. Zadevi bomo pa posvetili pažnjo. — Pri okr. glavarstvu obsodijo na podlagi očeznane ljudi na ta način, da verujejo brezpo gojno samo onemu, ki koga ovesti. Dva sta nekoč govorila brez priča na cesti, prvi je šel in ovadil drugega, v ovadbi pa je navedel, da sta z obdolženec govorila na dan, na kojega obdolženca sploh doma v

kraju ni bilo. Glavarstvo je ovaditelj, ki se ne ve več dobro spominjati (je bil zaveden do ovadbe!) verjelo in sodilo po obznanju. To so turške razmere iz bivšega macedonskega vladarja, kjer sodišče in resnice poznajo niso. Škandalozne razmere v tem okr. glav. pa so značilne za razmere v ustavni SHS državi.

Vse na drug račun mislijo naši narodni liberalci v Mariboru in pišejo o razmerah v okolici Maribora, kakor o strahotah centralne Afrike med ljudmi. Pekre so jim pri srcu. Vse žalostne dogodke dolge dobe našteje njih glasilo tako kakor bi se danes zgodilo in vse zopet na račun pekarskih vaščanov. Tisti, ki so se tepli v Pekrah sploh niso bili Pekerčani, ampak od drugega doma. — Tisto, ki so pretepli linbuškega učitelja ob mobilizaciji so bili nekdanji učenci tega učitelja, ki jih je učil samo slovenščino! — Tista namigavanja o Reiserjevi koloniji v Pekrah nas tudi ne zadenejo, ker Pekerčani nismo vabili bogatašev v našo občino. Reiserjevi podložniki tudi nismo in prav tako ne liberalnih plančkov iz Maribora petolizniki. Sicer pa če vas je strah Pekar in pa rdečega župana, ki je tudi Slovenec, pa ne hodite v Pekre.

Vzorno gerentovanje na Teznu pri Mariboru. Tudi tezenska občina je bila tako srečna, da je imela gerenta. Iz te dobe podamo samo par slik. Orožništvo je zaplenilo večjo množino soli in vžigalic ter jih spravilo pri gerentu. Po dolgem čakanju je to blago zapadlo občini v korist — figo! Gerent, občinski blagajnik in svetniki so si razdelili blago. ob razdelitvi so se pa še spomnili orožnikov in so jim iz hvaležnosti tudi nekaj plena nakazali. Pravijo, da so vse to od občine kupili, in sicer: sol po 1 K 10 vin. za kg, vžigalice pa po 1 K zavojček. Revni prebivalci na Teznu, občani so se pa obrisali pod nosom. Tisti, ki jim je danes žal po gerentovskih časih, pa pravijo, če jih spomnite, da bi morali to prodati na javni dražbi občanom. da so to že zasluzili za svoje »delo«. — Tako pod roko so prodali tudi neki voz, ki menda ni bil nič vreden, ampak ga je le nekdo pod roko kupil za 4000 K. — Ko se je pobirala taksa za pse, je občinski blagajnik K. od vsakega lastnika zahteval za psa poleg pasjega davka še eno krono za svoje delo. Vsi poudarjajo, da so zastoj delali, vendar je gerent le dobival 100 K mesečne plače in še celo za mesec junij, čeprav je svoje gerentovanje v sredi meseca odložil, si je dal izplačati. — Take so slike v občini, kjer so vladali gerenti, ki so smatrali, da je občina last gerentskega sveta. (Tezenčani naj se potolažijo, kajti tudi v drugih občinah so »pod roko« delili in prodajali. Op. ured.).

Kako so pogoreli klerikalni avtonomisti v Framu. Vsakemu je že znano, kakšno reklamo delajo za avtonomijo klerikalci, tisti klerikalci, ki so za kralje in cesarje. Dokazano je, da so klerikalci poslali na vse občin-

ske odbore v Sloveniji poziv, da naj podajo avtonomistične izjave. Tak cirkular je pokazal nekemu našemu sodrugi framski župan že med tednom pred drugo sejo občinskega sveta in je vprašal, če smo socialisti oziroma »Kmečko - delavska zveza« tudi za to. Naš sodrug mu je povedal, da bo o tem odločil klub občinskih odbornikov KDZ, župan pa naj poslavi vprašanje avtonomije na dnevni red. V nedeljo, 19. junija je imel novi odbor že svojo drugo sejo. Že pred sejo je župan (klerikalec) nosil okoli naših sodrugov »avtonomistično izjavo«, ki jo je spisal framski fajmošter. Samo s. Potočnik naj bi se prvi podpisal. V seji pa so naši sodrug župana spravili v zadrego, ko je vstal naš sodrug A. V. in vprašal župana, kdo je stavil predlog za avtonomijo in kakšna naj bo ta avtonomija. To je županu zaprlo sapo in avtonomistična izjava je padla v vodo. Naši sodrugji so rekli, da naj jo spravi pri drugi seji na razgovor, ko se bo informiral. Za to je glasovalo 9 odbornikov proti 6. — (Tako slepe klerikalci s frazami o avtonomiji celo Slovenijo, ne povedo naj avtonomijo propagira samo S. L. S. pisarna, ki ljudi s tem bega. Za oboževalce kraljev in cesarjev in tiste, ki jih žejja naše proletarske krvi in za njihove avtonomije pač ne bo nihče več glasoval. Čast pa zavednim našim framskim sodrugom, ki so disciplinirano odbili klerikalno vsiljivost. Op. ured.).

I. obrtna razstava v Mariboru. Razstavnemu odboru se je posrečilo dobiti Götzovo dvorano proti primeren odškodnini. Vsi tedaj, da se doseže večji obisk, kakor tudi, da se omogoči udeležba »Ljubljanskega velikega semlja« in naše razstave vsem trgovskim krogom Slovenije, je razstavnemu odboru preložil razstavo na mesec september 1921, tako da bo otvorjena razstava od 8. do vključno 25. septembra t. l. Priglasene razstavljalce naše razstave prosimo in opozarjamo, da svoja dela izgotovijo najkasneje do 24. avgusta t. l. Ravno tako opozarjamo priglasene razstavljalce, da se te dni razpošljejo prijavitelje in razstavljalni red, katerega naj vsak razstavljalce natančno prečita. Prijavnica naj se takoj izpolni in vpošlje, ker se bodo po prejemu prijaviteljski prostori urejevali, da se tako delo razstavnemu odboru olajša.

Po svetu.

— **Reakcija na Madžarskem.** Po poročilu budimpeštanskega lista »A Nap« je ministrski svet pooblastil justičnega ministra, da pooblasti državno pravdnstvo, da dožene obtožnico proti vsem, ki so se udeležili oktobrske revolucije. Obtožnica bo zadevala med drugimi tudi vse člane bivšega narodnega sveta in kabinetov Karolyja in Berenkeya. Aretacije so v teku.

— **Ker je ljudsko štetje na Francoskem izkazalo padec števila prebivalcev za 2 milijona 400.000 duš napram predvojnemu stanju, bodo v francoski zbornici zmanjšali število poslancev za 90.**

— **Na Slovaškem se bolj in bolj množijo slučajni nasilne izvedbe agrarne reforme s strani seljakov v Ungvaru.** Poslana je bila žandarmerija, da to gibanje »pomiri«.

— **V Bratislavi so izkopali veliko predmetov slovaškega izvora iz pradavnih časov.**

— **Skrivnostni brod.** Ameriška mornarica dela sedaj zanimive vežbe. Stari vojni brod »Jowa«, brez vsakega človeka na krovu, plove po morju s polno paro, vojne ladje pa ga iščejo in bombardirajo. Doslej jim je »Jowa« vedno utekla. Kako je to mogoče, če pa nima moštva? Stvar je enostavna: Na ladji so namreč električni aparati, ki stopijo v akcijo, čim se združijo s celino potom brezžičnega električnega toka. Ti aparati so tako napravljeni, da prižgejo petrolejski ogenj pod ladijskimi kotli, ko deluje električni tok in ga nasprotno ugasnejo, če tok miruje. To je »enostavno«, ne?

— **Omejitev osebnih svobode na Štajerskem odpravljena.** Deželni glavar prof. dr. Rintelen je izdal naredbo, s katero se ukazuje vse omejitve v osebnem prometu na Štajerskem. V veljavi ostanejo samo odredbe glede potnih listov za potovanja iz in iz tuzemstva in obratno.

— **Militarizem v Italiji.** Italijanski vojni minister je izdal zakonski načrt za znižanje službene dobe pri vojakih na 8 mesecev. Zato se uvede v šole obligatorična vojaška vzgoja mladine.

— **Število stavk v Italiji.** Po neki uradni statistiki znaša to število za lansko leto v italijanski industriji 1881 stavk, katerih se je udeležilo 1.267.953 delavcev s skupno 16.338.227 stavkovnih dni. Po letu 1880. je to največje število.

— **Prebivalstvo v Rusiji nazadovalo.** Po poročilih iz Stockholma izkazuje ljudsko štetje na Ruskem, da je število prebivalstva padlo od leta 1914 na 12 milijonov duš.

— **Silna vročina v Zedinjenih državah.** Iz vseh večjih ameriških mest prihajajo poročila o smrtnih slučajih, katere je povzročila solnčarica. Zlasti v gosteje naseljenih delavskih krajih zahteva solnčarica mnogo žrtev. Silna vročina povzroča ponekod tudi služne blaznosti. Oblasti so otvorile vse parke, da omogočijo bivanje na prostem in ukrenle vse potrebno, da se ljudje ohladijo in okoplijo.

— **Brezposelnost v Milanu.** Iz uradno objavljenih statistik je razvidno, da je znašalo število brezposelnih v Milanu dne 1. julija 21.588, dne 1. maja 8218 in 1. junija 14.349.

Gospodarstvo.

— **25 milijonov dinarjev za Baroš in Mariborščice.** Po načrtu ministra za promet je določeno 25 milijonov dinarjev investicijskega posojila za popravilo luke Baroš in Mariborščice. Ti milijoni pa so mrtev kapital, dokler se vprašanje Baroša ne reši.

— **Nemška vojna odškodnina.** Državni kancelar je sporočil Wolffovemu uradu, da

se mu je posrečilo s posredovanjem tvrde Mendelsohn in Komp v Amsterdamu dobiti 150 milijonov zlatih mark kredita in da so pogajanja glede drugih kreditov v teku. Te kreditne akcije bodo omogočile, da se izpolnijo reparacijske obveznosti, katerih rok poteče 31. avgusta. Nadaljna reparacijska vplačevanja se leta 1921 ne plačujejo več v devizah.

— **Železnica Kočevje — Brod — Brod Mo.** ravice se začne trasirati 18. t. m. Trasanje bo vodil staveniški svetnik ing. dr. Franc Musil z Dunaja. — V nedeljo 17. t. m. ima širši odbor za gradnjo te železnice po prihodu jutranjega vlaka v Kočevju v prostori tamošnjega županstva sejo, h kateri so povabljeni vsi člani odbora in drugi zainteresirani.

— **Češkoslovaška rudarska industrija** stoji pred tem, da preide vsa, kolikor je je, v roke nemškega miliadierja Stinnesa. Te dni konferirajo o tej zadevi v Karlovih varih Stinnes. češkoslovaški baron Rothschild in baron Outman. — **Delavstvo** ne bo nič na boljšem. Če preide iz rok dveh sleparjev v roke enega sleparja.

— **Tvorilca vagonov v Brodu.** Iz Broda na Savi poročajo, da zidanje zaželene tvorilnice vagonov prav dobro napreduje. Zidovje glavnega poslopja za izdelovanje in montiranje vagonov je že gotovo in začelo se je z betoniranjem armiranih betonskih konstrukcij, zidovje poslopja za izgotavljanje in montiranje spodnjih vagonskih delov je tudi že gotovo, le poslopja za kovaška dela in kisarne še niso postavljena, vendar tudi ta že rastejo iz tal. Govori se, da bodo zidarska dela tvornice v teku štirih mesecev dovršena.

— **Nova rastlina za produkcijo sladkorja.** Sladkorni repi se je pojavil na svetovnem trgu nov konkurent. Domovina te rastline je Južna Amerika, našel pa jo je nemški generalni konzul Ginter. Rastlina vsebuje velike množine materije, ki je podobna saharinu. Ginter poroča, da je sladkor, izdelan iz te rastline tridesetkrat bolj sladak, kot navadni sladkor in da zadostuje komad v velikosti graha, da osladi čašo kave.

— **Razpust komisariata ministrstva za promet v Ljubljani.** Ministrstvo za promet je z dne 11. maja t. l. odredilo razpust komisariata ministrstva za promet v Ljubljani, ki je bil ustanovljen dne 1. junija 1919. Komisarjat preneha poslovati dne 10. julija 1921. Vse njegove nadzorne funkcije preidejo z istim dnem na nadzorni odbor za kontrolo južne železnice pri direkciji državnih železnic v Zagrebu, vse administrativne agende pa neposredno na ministrstvo za promet v Beogradu.

„Kres“

naš krasni ilustrirani družinski list, je izšel! Sodrugi, ali ste nanj že naročili? Če niste, storite nemudoma svojo dolžnost! Stane letno 20 D, za dijake 12 D, za člane »Svobode« 9 D. Kdor dobi 10 naročnikov, ki niso člani »Svobode«, prejme cel letnik zastonj! Uprava »Kresa« v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

V pomoč ponešrečnim rojakom v Pu. oblo v Ameriki. Kakor je bilo pričakovati, se je izmed Jugoslovancev v Pueblo ustanovil pod imenom »Pueblo Jugoslav Relief« odbor v svrhu pripomožne akcije v pomoč rojakom, ki so trpeli radi strašne povodnje v Pueblo. Ta odbor prevzame vso odgovornost za denarne prispevke, nabrane v pomoč trpečim rojakom. Darovi in pisma naj se adresirajo na Pueblo Jugoslav Relief, Pueblo, Colorado. V izvršilni odbor omenjenega Reliefa so bili izvoljeni sledeči gospodje: Mr. Nick Badovinac, predsednik; Mr. Peter Culic, tajnik in Mr. Frank Grahert, blagajnik. Vest iz Puebla potrjuje, da so razmere v delu mesta, kjer so stanovali naši rojaki, naravnost strašne in da je škoda, ki so jo trpeli, jako velika. Ponešrečno je v povodnji 250 jugoslovanskih družin.

Priseljevanje v Ameriko. Število inostrancev, katerim bo dovoljena priselitev Zdržene države ameriške v zmislu zakona z dne 19. maja 1921, imenovanega »Zakon za omejitve priseljavanja v Zdržene države« je za Jugoslavijo od dne 30. junija t. l. do 30. junija 1922 (fiskalno leto 1921/22) določeno na 6405 oseb. Pozneje se bo iz Jugoslavije v Zdržene države smelo priseliti vsak mesec največ 1281 oseb. — Sploh se bo smelo v l. 1921/22 priseliti iz vseh dežel v Zdržene države le 355.825 oseb, pozneje pa vsak mesec največ 71.163 oseb.

To in ono.

* **Vrhnja delavska obleka.** V Angliji in Ameriki imajo delavci navado, da se pred začetkom dela preoblečejo v takozvane »overalls«. To so iz trdnega blaga narejene hlače in bluze, modre ali bele barve. Tudi farmerji ali kmetovalci se poslužujejo te obleke; modre obleke rabi delavci v varnih, premogokopih, sploh vsi, ki se pri delu omažejo. Bele »overalls« rabi n. pr. pleskarji, mlinarji, peki, delavci v mlekarinah itd. Kmetovalci kupujejo modro vrhno obleko. Taka obleka je prav poceni in ima velike prednosti. Amerikanski in angleški delavec se po končanem delu umije in si »če vrhno obleko, ki je tako velika, da se lahko čez navadno oblečo. Potem jo shrani na mestu svojega dela. Ko gre po delu domov, izgleda čist in snežen. V zdravstvenem oziru ima vrhna obleka prednost, da delavec ne raznaša snovi, včasih celo zdravju škodljive, naokoli. Želeči bi bilo, da se tudi v naših krajih udomači navada nositi pri delu vrhno obleko, kar bi bilo naprej pozdraviti v higieni in oziru.

Velika zaloga! Cenik zastoj!

Trgovina z pohištvom

Karl Preis, Maribor

Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša priložnost

za nakup

== pohištva ==

za delavce in železničarje.

Solidna postrežba! Nizke cene!

Naslednje tvrdke toplo priporočamo čitateljem

== Obrtna naznanila! ==

Naslednje tvrdke toplo priporočamo čitateljem

KROJAČI

Prva produktivna zadruga krojačev
Maribor, Ruška cesta št. 5
priporoča obleke za moške in ženske
po zmernih cenah in dobre kakovosti.

ČEVLJARJI

I. mariborska produktivna
zadruga čevljarskih izdelkov
Maribor, Orožnova ulica št. 4.

PEKARNE

Prva mariborska delavska pekarna
v Mariboru.

SPEDICIJA

F. & A. UHER
spedicija in carinsko posredovanje
Maribor, Slovenska ulica št. 3.
Telefon 344.

GOSTILNE, OREDOVALNICE

= Gostilna =

„LJUDSKI DOM“

Maribor, Ruška cesta 7
priporoča

izbornu kuhinjo in pijačo.

Tiskovine

raznih vrst

izdeluje po nizkih cenah

„Ljudska tiskarna“

Maribor.

TRGOVINE

! Trgovina z železom!

Fr. Frangesch-u nasled.

Rupert Jeglitsch

Maribor

Gospodska ulica št. 11.

Telefon št. 1.

Veliko šumsko poduzeće u Bosni traži 3 do 5 u svim šumskim poslovima vješte vodje partija (Partieführer) sa 200 do 300 dobro izučenih šumskih radnika naročito za radove capinama. Ponude neka se šalju sa prepisima svjedodžaba i zahtjevima plaće na upravu „Naprej-a“ pod „Vodja partije“. Neoženjeni natjecatelji imadu prednost.

Tovarna
JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice:

Maribor

Gospodska ul. 38

Barva
Kemično čisti

Svetlolika

Novomesto

Glavni trg

Kočevje

št. 39.

Sveže telečje meso za pečenko
po 18 K za 1 kilogram

se prodaja vsak dan dopoldne na Predovičevi in Smoljanovi stojnici v Šolskem drevoredu. Popoldne pa v skladišču na Mesarski cesti št. 4 pri mestni klavnici.

Mariborska eskomptna banka, Maribor,

Tegetthoffova ulica 11

Podružnici: MURSKA SOBOTA in VELIKOVEC

prevzema denarne vloge in izvršuje vsakovrstne bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.